

Виходить у Львові
щодня (крім неділі і
гр. кат. святих) о 5-й
годині по полудні.

Редакція і
Адміністрація: улица
Чарнецкого ч. 12.

Письма приймають ся
лиш франковані.

Рукописи
звертають ся лиш на
окреме жадане і за зло-
женням оплати поштової.

Реклямації
незачепані вільні від
оплати поштової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Газети Львівської“.

Передплата

у Львові в агенції
дзєвників пасажа Гапе-
мана ч. 9 і в п. к. Ста-
роствах на провінції:
на цілий рік К 4-80
на пів року „ 2-40
на чверть року „ 1-20
місячно . . . „ —40

Поодиноке число 2 с.
З поштовою пере-
силкою:

на цілий рік К 10-80
на пів року „ 5-40
на чверть року „ 2-70
місячно . . . „ —90

Поодиноке число 6 с.

З Ради державної.

По Адлері промавляв пос. гр. Штернберґ (Чех з німецьким назвищем). Він полемізував головню з Адлером а рівночасно атакував не лиш самого Адлера і соціялістів, але також правительство в такий спосіб, що президент палати мусів его кілька разів звизвати до порядку. Гр. Штернберґ так розпочав свою бесіду:

Др. Адлер хвалив ся недавно, що належить до правительственной партії. Можу зачати свою бесіду лиш від того, що складаю мої найщиріші жєлєня щєстє правительству Его Величества Цєсаря Франц Йосифа з такою правительственной партією. (Весєлієть). Правительство, котре може сказати о собі, що має безусловне довєре Его Величества Цєсаря, а котре опирає ся на елементах, котрі в своїй праєі і в своїй діяльності політичній з такими річами виступають як соціяльна демократія, може лиш сподівати ся по графі Штернберґу, що він таке правительство дєнебудь і колинебудь виставить на публичне посєміховиско, а коли буде мати нагоду, то буде таке правительство як стадо пурів троїти і нищити. (Віцепрезидент Кайзер звизває бесідника,

щоби звизває, що говорить. Бєсідник говорить в тїм тонї дальше і каже:)

Я не був би потомком моїх предків, як би я хотїв з таким дром Адлером конкурувати в підпираню правительства Его Величества Цєсаря. Коли би мої предки, котрим лиш одним і самим дїм Габєбургів завдячує чєску корону, знали були, що будуть мусїли поступати разом з дром Адлером, то не були би ніколи покляли чєскої королївєкої корони на голову сеї династїї. (Весєлієть). Читайте чєску історію а побачите, що Штернберґи робили чєских королїв, а коли тотї нарушали закони і права народу, то гнали їх з краю батогамп як цєів. Як би ви, панове, завдали собі труду і студіювали історію, то не плєли би тут так богато дурниць через так богато годнн. (Весєлієть. — Из сего маленького приміру можна вже змїркувати, в якїм тонї промавляв гр. Штернберґ, дєлятого достаточнє буде подати тут лиш коротко сам змієт его бесіди, тїм бїльше, що він лиш дуже мало говорив до самої річи.)

Гр. Штернберґ розводив ся дальше над тїм, якї були вибори у стародавних Греків і що в Лякедемонї мали право виборчє лиш зрілі люди у віці 60 лїт а не хлопці, як того хоче др. Адлер. Соціял-демократам сказав, що они заступають лиш той розум, що в голодній кишці відходовїї. (Весєлієть. — Віцепрезидент

завизває бесідника знов до порядку). Бєсідник доказував дальше, що реформа виборчє хоче установити замієть привилєїв властителїв бїльшої посїлости привилєї владєцїїєкої голоти, що замієть двайцять послїв, котрі досє робили скандалї в парламентї, хоче ввести до палати аж двїєта і т. д. На конєць завизває гр. Штернберґ, що годить ся в повнї з поглядами гр. Дїдушицкоґо. Нєма лїякого загальнєго права голосованя без ревїзїї всїх дотєперїшних відноснн. Але до такої роформи треба людїї здїбних, що знають край і нарїд, а не таких, що через трийцять лїт пуцували жандармам чоботи. Гр. Штернберґ закїпчив свою бесїду словами: Я безусловний прихильник реформи виборчєї, такої, яка в иньших краях, де єсть загальнє право голосованя і де роздїл мандатів не відбуває ся на основї протєкційної господарки для голодних адвокатів. Така реформа виборчє не сьміє бути дарунком, лиш єсть і позїстане правом всїх народів сеї держави.

Опїєля промавляв пос. Ончул (Румун з Вуковини) і зазначив насамперед, що романьским народам, Італїянцям і Румунам, зробленє кривду при роздїлі мандатів. Думали — казав бєсідник, — що з тїм дрібним драптем не треба дальше заходити ся. Треба установити засаду бєреженя стану посїданя в кождїм напрямї, як пїєсля країв коронних так і пїєсля народностїї.

13)

На Кавказї.

Пїєсля дра Вірта, дра Райна і др.
зладив К. Вербенко.

(Дальше).

Згадана повисше висота кавкаського муру, 9 метрїв, не всюди була така сама; віп пїєсля потреби і місцевих відноснн був висшїї або й низшїї. Там, де переходив стрїмкими спадами або по скалистих стїнках, що вже з самої природи були трудно приступні, був він низшїї і піднімав ся лиш небогато понад землю, але на рівнинах і просторих долинах, де легко можна було приступити до него і прїєставити драбини або якїсь иньшїї подібнї прилади, був він аж до 15 метрїв високий. В місцях, де виходив на вершок гори або спускав ся з него в долину, був так будований, що творив лїєби сходи. Будова того муру сягає аж до глибокої старини, а найліпшим на то доказом то, що в нїм нєма нїгдє нїякого склєцїлїня, нїякого каблука або щєє подібного. З того можна здогадувати ся, що люди, котрі той мур ставили, не знали ще штуки роблєня склєцїлїнь і каблуцїв, подїбно як того не знали й стародавнї Єгїптяни, хоч і як великими були майєстрами в штуцї ставлєня всїєляких будївєль. В звязї з кавкаским муром стоїть і той, яким обведєне мієто Дєрбєнт; і сеї мур єсть також дуже широкий а на нїм таке мнєжество вєжок, що з далека бїльше їх видко як сам мур.

Хто і коли побудував той мур, того не знати. Першїї, що оглядав той мур ше в 1832 р., ходив по нїм і докладно его описав, росїйский офїцер Бєстужєв-Марлїньский, висказав здоґад, що его поставили Перзи або Мєди, щоби тодішнїї цивїлізований сьвіт, Азію, віддїлити від нецивїлізованого, від Європи, та щоби забезпечити Перзїв від нападу варварїв, значить ся від тих племен, що жили на степах по сїм боцї Кавказу. То й здає ся бути певним, що мур той служив до охорони Перзїв від нападу ворожих їм народїв. Кажуть знов, що основателем того муру був Александр Великий, король македоньский, а в звязї з тїм має стояти також і тепєрїшнє его перєска назва Сєд-Ескєндєр, що значить „мур Александр“⁴. Пїєсля иньших мав его побудувати перєский король Нушїрван з родини Сасанїдїв, помершїї в 579 р. по Хр., котрий в VI столїтїю осєнував був дєрбєнтский ханат. Мур той розвалили опїєсля Монґоли з початком тринайцятєго столїтя, але его останки задержали ся ще й до нинї досить добре.

2. Баку і его промисл нафтовий. —
Сьвятї огнї.

По 55-годиннїї дорозї з Астрахану стєнули ми наконєць в Баку. Вже було зовєсім змеркло єд, коли ми заплили до пристанї. Причаль була осьвітлєна яєним електричнїм сьвітлом великої лукової лямпи і збїгло ся мнєжество перєских двїгарїв та кинули ся до пакунцїв, щоби їх занєсти до чєкаючих на берєзї воцїв. Щє закїм ми заїхали до пристанї, заносї-

ло вже нафтою, а тут на берєзї таки вже так було чути нафту, що майже дихати не було можна. Здавало ся, як би тут воздух був перєповнєний парєю з нафти. Поза місцем, осьвітлєним електричнїм сьвітлом, панувала єгїпєсєка темнєта, бо улицї мїєста осьвітлєнї лиш нафтовими лїхтарьями — тут очевиднє найдєшевшїї спосїб осьвітлюваня, котрий однак і тут в столицї нафтового промислу не удержить ся довго, бо вже тепєр всї бїльшї склєпн осьвітлєнї електричнїм сьвітлом. По короткїїї їздї нерівними улицями стєпуєм ми вєскромнїї і для невїбаґливих людїї доґїднїї готєли, в котрїм лиш то було нецїрятнє, що в комнатах дуже було чути нафту.

Баку то мїєто, де над берєгом Каспїєкоґо моря стєрїчає ся Європа з Азією, де Росїян стєють побїч Турка і Перза, хрєст побїч цївмїєяця, мошєя побїч цєрквн. Яє сказав би, що то кусєнь Перзїї під росїйским панованєм, хоч се мїєто ще в 1806 р. прїєлучєно до Росїї. На полуднєвїї стєронї Апшєрєньского півострєва, що мов би рїг висуває ся в море, піднімають ся по спадах гїр щєрєз виспє бїлї домн і уєтавляють ся в глєбинї цївколєсом, мов би лавки в цїрку вєдвокола залпву отвєртого на полуднє. Жовта вода моря, мнємо того, що вихор на дворї, спокїїна а маленькї судна „їмператорєко-росїйєкої флєоти Каспїєского моря“ лєдвн щє слїд колишуть ся на нїї; великї кораблї наборовї таки й зовєсім не рушають ся. Гєн далеко на мори сунє ся за вїтром якєсь судно з надутими вїтрилами. Тут і там видко кїлька рїбацких лодїї, впрочїм не видко якоґось бїльшого корабельного руху.

Ми Румуни не ждаємо більше, як того, що ми вже мали, хоч би палата послів була збільшена й о 10.000 членів. (Веселість). А о скільки я знаю союзних з нами Італіянців, то они займають таке саме становище. Бесідник обговорював відтак спеціальні буковинські відносини і доказував статистичними даними, що Румунам на Буковині належить ся 5 мандатів. Справедливість повинна була вимагати, щоби також і вірмено-польський мандат не був скасований. Жиди живуть подібно як і Німці розкинені по Буковині, але перші з них всеж-таки по найбільшій часті масами по містах. Отже німецькі і жидівські елементи взято за одні і тоті самі з міськими і утворено окремі міські мандати. Коли же тепер особливо Жиди зачинають почувати ся за окремий нарід, то той поділ округів виборчих довів би лиш до вічної борби. Коли би відступлено від тої чисто міської організації цих округів виборчих, а радше прилучено всіх німецьких колоністів до одного міста, то Німці були би тоді забезпечені на вічні часи. А в Чернівцях можна би перевести таке уgrupоване, що черновецький округ виборчий був би для Жидів запевнений. Німці ушоважили бесідника ділати в тім дусі, а він перекоаний, що він поступає також в дусі змагань буковинських Жидів. (Пос. др. Левіш: Отже ви заступаєте 3 народи: Румунів, Німців і Жидів!) Пос. Ончул висказав нарешті бажане, щоби число мандатів для Буковини було в дусі его промови доповнене з 11 до 12.— На тім закінчило ся засідане, а слідує назначено на нині перед полуднем.

Вісти політичні.

Програма Старочехів. — З Угорщини. — Події в Росії.

По довгих літах молодоческої політики хотять мабуть Старочехи знову обняти провід в народі, бо зачинають вже організувати ся. Під проводом дра Маттуша відбули ся в Празі збори, на котрих ухвалено новозревідовану програму партії. Она складає ся з 23 точок і ділить ся на дві часті: перша містить в собі жаданя політичні, друга економічні. Що до політичної часті, то в першій ряді поставлено чеське право державне і жадане, щоби краї чеської корони були у відповідній спосіб репрезентовані в Раді державній і властях центральних. Далше заявляє ся партія за удержанем монархії в повній незалежності і за щирою вірністю для Династії, але зазначає, що установлене монархії може бути укріплене лиш при повнім узглядненю історичних і народних прав країв і народів, які входять в єї склад.

Далше заявляє ся партія за найдалшою автономією і против всякого обмеженя єї централістичними змаганями. Відповідна реформа податкова має признати краям відповідну участь в доходах, щоби їм дати можливість заспокоїти свої потреби. Ярку кривду в репрезентації народній треба усунути основною реформою виборчого права соймового, щоби всім кругам населеня а також і тим, що доси були позбавлені права виборчого, як також обом народностям, признати рівні права.

Щоби репрезентация державна відповідала дійстним відносинам монархії, треба репрезентациям краєвим признати право вибираня заступників до Ради державної. Програма під-

носить далше потребу повного рівноуправленя народного і порозуміня з Німцями. Свобода горожанська повинна в дусі основних законів бути запоручена кождому, так само свобода віросповіданя. Церков не повинна панувати над державою а держава не повинна мішати ся до справ церкви.

На початку засіданя партії повідомив предсідатель, що др. Ранда вступивши до міністерства, виступив з комітету, але позістає і далше в партії. Відтак припято одностайно програму партії з резолюцією, заявляющею, що предложена правительством реформа виборча єсть рішучо не до прийнятя як зі становища народного рівноуправленя так і права державного та автономії. Др. Маттуш поставив нарешті внесене, щоби з пільшими спорідненими товариствами порозуміти ся що до спільного поступованя.

Бюро кореспонденційне єсть ушоважене до запереченя вісти, яка появилася в деяких газетах, мов би то у команданта цештеньского корпусу армії г-р. Іскелія відбула ся конференция командантів угорських корпусів в справі евентуального асентирунку на Угорщині і висиланя асистенцій воєскових в день 30 марта. — Велике вражене зробив на Угорщині факт, що г-р. Андрані, котрий мав доси рангу оберлейтнанта від гузарів при резерві, зложив єї перед двома днями.

До політичного і суспільного заколоту в царстві польським в Росії прилучив ся ще й релігійний, який викликали т. зв. „Маріявіти“ або „манкетники“ (молодші священники латинського обряду, названі так від того, що не носять маншетів), котрі під проводом якоїсь Козловської, властительки робітні церковних параметів, оснували нову секту і виступають з цілою завзятістю против старшого духовенства римо-католицкого, закидуючи єму, що оно не живе після науки Христової. Маріявіти витворили в народі вже досить сильну партію, котра стоїть за ними і виступає в їх обороні та веде борбу з прогивниками. З Лодзі доносять, що в місцевості Стрикові прийшло оногди межі Маріявітами а католиками до великої бійки, в котрій Маріявіти (манкетники) убили п'ять католиків. — Політичні і анархістичні убийства і розбої стоять все ще на порядку деннім в Росії. В послідних днях наспіли вісти о таких убийствах з Одеси, Варшави, Лодзі і Риги. В Бердичеві викрито у тамошного адвоката Фукса фабрику бомб і 9 готових бомб.

Межи пристанію а горами на рівнині розложило ся нове місто з широкими улицями. Оно не має російского характеру і збудоване після вимог теплого полудневого краю. Доми тут що найбільше на два поверхи високі з плоскими асфальтовими кришами, декотрі таки зовсім без вікон або з вікнами заслоненими густою деревляною решіткою. Довгими рядами стоять тут високі на один поверх магазини з товарами вселякого рода, низькі базари і робітні, до котрих сьвітло заходить лиш кризь двері а коло них сидять дармучи Перзи та курять своє паргіле (водну люльку). На улицах видко заслонені жєнщини і стада верблюдів та ослів, що двигают товари а крім того ще й множество голодних псів. Хата від хати ходить якийсь Перз, що продає баранину; він носить з собою вугле з дерева і сковороду, на котрій і зараз шкварить продане м'ясо.

Все то представляє нам правдивий, чисто орієнтальний образ. Тут міняють ся Азія і Європа своїми товарами. З Тегерану до Ензелі несуть їх верблюди а з Ензелі до Баку везуть їх кораблі. Тою самою дорогою ідуть ще й нині листи з Тегерану, столиці Перзії, до Баку. Але не всі товари з Азії перевозять на кораблях. Ще й нині можна побачити цілі каравани верблюдів, що стоять коло магазинів, де складають свої товари. До того перевозу товарів сухим путем на Кавказі уживають також жвавих, яєної масти і добре виучених ослів, що подобають на малі сиві коники. Для дванадцяти таких ослів вистане один погонич; єму навіть не треба того бука, що держить в руці, бо ледви що може наспіти за ними, хоч они двигают на собі великі тягари. На малих просторах роблять таку саму службу так само маленькі і дуже жваві та витривалі коники, котрі запрягають по чотири побіч себе до одного воза. Залізниця для подрібної торгівлі мало тут ще уживають.

На захід від сего нового торговельного міста лежить старе Баку. Понад білими дімками і хатами з каменя під деревляною кришею

видіють ся тут і там сірі, надгризені зубом часу, порозривані вітрами, порозпадані камінні вали. То мури давної кріпости, що окружають палату ханів — нині провіянтовий магазин для російского войска. Гордо споглядає звідтам на розвалені мури тригранчаства вежа, висока на 45 метрів, котра ще добре держить ся. З тою вежею вяже ся історія, яку кождий провідник розповідає чужинцєви а котра як і всі подібні уриває ся якраз там, де найцікавіша. Отже розповідають, що один із ханів залюбив ся в якійсь молодій дівчині і, як то звичайно буває у ханів, купив єї собі до свого гарему. Але красавиця мала в своїй голові якогось другого а на тоненьких пальчиках довгі нігті та й боронила ся ними. Хан розлютив ся і замкнув єї в тій вежі. Але на широку тригранчаству п'ятформу вільно їй було виходити. Там заснула она одної літної ночі і так застав єї хан. На другий день знайшли єго в долині під вежею неживого з розбитою головою. Чи пібрала ся дівчина з тамтим другим? Так питають і до нині заслонені дочкі ісламу...

Недалеко тої вежі стоїть стара мошея, хороший взорець старшого арабского стилю, та на жаль і она вже розсинає ся. До неї іде ся вузькими, небрукваними улицями, повними порошу, де крім кількох може російских воєків не видко ані одного Росіянина а чоловікови здає ся, що він тут таки зовсім на вєході, далеко від європейської культури. Якраз напроти вежі, з котрої небаком має сьвітло показувати мореплавцям дорогу до пристані, б'ють жовті філі об каблуки та стовпи якоїсь арабської розвалини. А коли вода синява і яєпа, тоді мослімови, що плаває в човні по ній, здає ся, що він бачить там глибоко на дні блискучі мошеї якогось старого міста Баїда, що там колись давно запало ся.

(Далше буде).

НОВИНИ.

Львів, дня 13-го марта 1906.

— Столітні роковини заснованя бережанської гімназії, які припадали в р. 1905, будуть обходити торжественно бувші ученики тої гімназії в'їздом дня 6-го червня с. р. Того дня відбуде ся також положене і носєвищенє камені угольного під новий будинок гімназії. Зголошенє до участі в торжєстні приймає комітет, який в тій цілі завязав ся, найдалше до кінця цвітня. Вкладка участника вносить 20 корон. Падєнлати єї треба також до кінця цвітня на руки скарбника комітету о. Л. Гохскєра в Березанях. Кождому, хто письменно зголосить ся до участі в торжєстві і надішлє вкладку, доставить комітет підводу з Потугор до Березан і карти вєтушу на правт, торжєстєнні збори і бенкет. Кождий участник, котрий бажав би собі, аби єго фотографія була уміщена в памятковій книзі, має єї як найскорше надіслати до комітету. Кошти уміщеня вивесуть до двох корон.

Головна
Агенція дневників і оголошень
у Львові

Пасаж Гавсмана число 9.
приймає
пременумерату на всі дневники
краєві і заграничні
по цінах оригінальних.

5 корон і більше
денного зарібку 5 корон.

Товариство машин трикотових до роботи домашної пошукує осіб так мужчин як і женщин до робіт трикотів на нашій машині. Проста і скоро робота домова через цілий рік. Наука приготовляюча непотрібна. Віддалене не має впливу. Роботи продаємо.

Товариство машин трикотових до роботи домашної
Т.О.С. Г. ВІТІК і Сп. Прага, Петерсаяц 7. I.—469.

БІЛЕТИ ІЗДИ

на всі залізниці
краєві і заграничні
продає

Агенція залізниць держ. Ст.
Соколовського,
Львів, Пасаж Гавсмана ч. 9.

Головна агенція дневників

СТ. СОКОЛОВСКОГО

у Львові, пасаж Гавсмана ч. 9,

приймає пременумерату і оголошення до всіх дневників краєвих і заграничних.

До „Народної Часописи“ і „Газети Львівської“ може приймати оголошення виключно лиш ся агенція.